Ч. 158 (12.524). Львів, неділя 20. липня 1930. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Єгипет.

Чому зірвано переговори з Анґлією? — В чому полягає значіння Судану? — Ніль — пан життя і смерти египтян. — Зріст популярности египетських націоналістів.

Останні події в Єгипті, кріваві розрухи в Олександрії і проголошення після них у тому місті стану облоги, небезпека захитання престолом короля Фуада, виїзд анґл. воєнної ескадри на египетські води — все те знову актуалізує справи Єгипту. Тому не від речі буде звернути увагу на одну — чи не найважнішу сторінку т. зв. египетської проблеми: є нею Судан. Дивним здається на перший погляд відступлення від підписання трактату приязни поміж Анґлією й Єгиптом саме задля справи Судану. Тимчасом розходження і непорозуміння в справі Судану були причиною зірвання переговорів і непідписання умови, котра мала дати Єгиптові великі користи, хочби тим, що мала Єгипет увільнити від анґлійського „протекторату“, який на зверх виявляється у постаті анґлійських військ в Єгипті.

Не вважаючи на такі великі можливости, трактат відкинено. З цього видно, яку ціну надає Єгипет приналежности Судану до нього. Після зірвання переговорів у Льондоні египетська делеґація оголосила комунікат, в якому підкреслює неможливість порозуміння без огляду на щирі бажання з обох сторін. Єгипет уважає Судан за свою інтеґральну частину, коли тимчасом Анґлія претендує на Судан, як на анґлійську кольонію.

Анґлійська преса досить песимістично оцінює зірвання переговорів. Гендерсон, анґлійський міністр закордонних справ, в свойому виступі в парляменті зазначив, що нормальним наслідком невдалої конференції буде утримання дотеперішнього положення в справі охорони британських імперіяльних комунікаційних шляхів, „оборони“ Єгипту від чужинецької агресії, протеґування інтересів чужинецької меншости і т. д. Одним словом, анґлійський уряд намагається під пресією вимусити від Єгипту урочисте відречення від Судану, полишаючи анґлійську залогу в Каірській цитаделі, надалі полишаючи під доглядом британського комісаря справу контролі чужинців, замешкуючих в Єгипті та впроваджуючи в Судані автономічний устрій. Чи дійснож Судан має таке першорядне значіння для одної і другої сторони?

Для Єгипту значіння Судану є дійсно першорядне.

Можна навіть твердити, що без Судану незалежність Єгипту є сумнівна або завше булаб у постійній небезпеці.

Під географічним оглядом, Судан є безпосереднім продовженням Єгипту та лежить в цілости над горішнім бігом Нілю і вже цим одним тримає в абсолютній залежности Єгипет, що живе виключно з цієї ріки. На терені 1 міліона кв. кільом., заселеною є тільки вузька полоса по обох сторонах ріки, що творить 30.000 кв. клм. Завдяки Нілеві Єгипет має надзвичайно плодовиту землю, яка дає кілька врожаїв річно й може таким чином легко прогодувати цілу країну. Кожне зменшення води в Нілю, зараз-же фатально відбивається на істнуванню 14 міліонів египетської людности та легко може допровадити до голоду. Така залежність від Нілю дає можливість суданській владі впливати не тільки на економічний стан Єгипту, але навіть загрожувати йому політично, стримуючи доплив нільської води.

Тому анґлійці знаменито розуміють, що власник Судану є рівночасно паном ситуації цілої долини Нілю, отже тим самим і Єгипту. Виходячи з цього заложення, Анґлія готова була остаточно згодитися на скасування внутрішньої контролі „самостійного“ Єгипту, полишаючи на все для себе Судан, та фіксуючи володіння над Суданом виразною умовою.

Рахуючись віддавна з можливістю самостійности інтелектуально міцного Єгипту, Анґлія зараз-же по війні розпочала будову на Блакитному Нілю великанської греблі біля Сеннару, яку закінчено в 1926 році. Гребля ця має за завдання наводнювати великі простори бавовняних піль, збільшуючи таким чином простори віддані під бавовну до 60.000 га, чим теж анґлійці хотять завдати удар Єгиптові. Невдячне египетське положення яскраво виходить наверх при суперечці про приналежність Судану. Правні претенсії як одних так і других опираються виключно на праві меча. Як египтяни так і анґлійці брали участь в завоюванню цього краю і вклали однаково великі капітали в суданські інвестиції. Єгипет не мало коштувала адміністрація в Судані, утримання армії, іриґаційні роботи та будова порту, що приблизно за час від початку цього століття рівняється сумі до 360 міліонів золотих франків. Анґлійці теж видали на ці самі-ж ціли не менші гроші: наприклад будова найбільшої в світі греблі коло Сеннар (довжина 3 кільометрів і висотою до 30 метрів), коштувала біля 13.5 міліона фунтів штерлінґів.

Щоби полекшити собі панування в Судані і позбавити Єгипет усіх підстав на прилучення Судану, анґлійці провадять в Судані дуже зручну політику, що має на меті викликати як найбільшу ворожість суданської муринської людности до египтян. Кинувши гасло „Судан для мешканців Судану“, та заповівши їм автономію, анґлійці гадають полонити симпатії місцевої людности й зачинити на завжди для Єгипту шлях до опанування цього краю. Зрозуміло, чому египетська делеґація відкинула пропозиції в справі підписання анґльо-египетського трактату приязни й союзу. Єгипет ще довго буде боротися проти того, щоби „ключ до Єгипту“ остав на все в руках його ворогів. Додати ще треба, що крім першорядного стратеґічного значіння, Судан (територією понад 2,627.000 кв. клм.) цікавий своїми природними багацтвами (бавовна, гума, слонова кість, овочі, копальні золота, вугілля, міди і т. д.), які надають цій країні величезну матеріяльну вартість. Тому — реасумуючи — боротьба Єгипту проти володіння анґлійців у Судані є боротьбою за своє істнування, а маси египетського населення розуміють це настільки добре, що бунтуються проти тих проводирів, які в справі Судану не уявляють безоглядної стійкости та лавою стоять за своїми націоналістами. Це теж одна з причин популярности партії Вафда і її вожда Нагас-паші, про котрого згадувалося в останніх телеграмах про розрухи в Олександрії. **Л. Л.**

800-ліття Фрайштадту.

Рефлексії українця з тієї нагоди.

Австрійська преса подала цікаві вістки про свято 800-ліття істнування міста Фрайштадт в Горішній Австрії, що відбулося дня 29. червня ц. р. Архівар д-р Миссельбек устали по довгих дослідах, що місто заложив коло 1130 року Отто фон Махлянд.

У святі взяли участь між іншими австрійський канцлер д-р Шобер, шеф краєвої управи д-р Шлеґель і т. д. Канцлер Шобер виголосив при цій нагоді політичну, а бурмістр міста відповідну святочну промову.

Центром свята був похід, що показував історичні картини з життя міста; найкращі з них були ґрупи „З гуситських воєн“, „Громадянський корпус з 1730 р.“ та „Французькі часи 1809 р.“.

Фрайштадт звязаний досить тісно з нашими визвольними змаганнями часу европейської війни (1914—1918). Тут заходами спершу Українського Парляментарного Клюбу, а потім „Союзу Визволення України“ був орґанізований за згодою центральних держав окремий табор полонених українців, а в ньому сконцентровано їх кількадесять тисяч. У таборі були школи, бібліотеки, театр, орхестри, кооперативи і друкарня, що протягом кількох літ друкувала часопис „Розвага“, призначений для полонених.

У праці „Союзу Визволення України“, веденій в Австрії та Німеччині по таборах серед полонених українців, має фрайштадський табор своє окреме місце. Мимо усіх труднощів та інтриґ з ріжних сторін, що були ведені проти „Союзу Визволення України“, табор перетрівав до самого кінця світової війни, даючи тисячам вояків-українців, членів царської армії національно-суспільне та загально-культурне освідомлення. Рівночасно сам факт істнування такої орґанізації українців давав широку змогу вести пропаґанду серед населення Австро-Угорщини, головно через самих полонених членів таборових орґанізацій, що розсипані були по роботах у цілій державі.

Після створення Української Нар. Республики табор перетворено в 1917 р. в „Український табор інтернованих“ і тоді він став місцем творення кадрів армії УНР. з поміж полонених українців з Австро-Угорщини. Відси вийшла так добре знана „Сіра Дивізія“, що потім стояла в Володимирі Волинському.

Ліквідуючи з кінцем 1918 р. свої справи фрайштадська орґанізація „Союзу Визволення України“ подбала про те, щоби в міському архіві-музею полишити ріжні памятки про табор та працю, що в ньому велася. — Передано туди велику скількість фотоґрафій, картин, кустарних виробів, створених полоненими і т. д. Усі ті річи творять в архіві міста окремий, цінний відділ.

Час, проведений великим числом полонених наддніпрянців в цьому таборі, хоч на „не своїй“ але завдяки витвореним умовам „вільній“ землі, оставив серед усіх, кому тільки довелося там хочби й коротко побувати, дорогі спомини. Згадують його усі члени й свідки цеї великої праці, сьогодні розкинені по усій українській землі, зі щирим чуттям. — Слово: „фрайштадець“ було і довго ще буде означенням людини, що в час свого побуту у фрайштадському таборі добула певну дозу національно-суспільної свідомости, у вільному змаганню орґанізації ідейних людей, серед виїмково важких умов часу світової війни. Слово це остане так довго, як довго ще жиють учасники цеї праці.

Свято 800-ліття Фрайштадту викличе в душах „фрайштадців“ спомини недавно минулого, так тісно звязаного з нашою державністю.

Кермуючі органи ВКП(б).

На відбутому в Москві XVI. зїзді ВКП(б), тобто всесоюзної комуністичної партії більшовиків відбулися перевибори всіх кермуючих органів партії. До центрального комітету партії (ЦК) вибрано 71 членів, а між ними і таких покаявшихся правих ухильників: **Бухаріна, Крупську, Рикова;** від КП(б)У ввійшли до ЦК ВКП(б) теперішний генер. секретар КП(б)У Косіор, Петровський, один із секретарів КП(б)У Постишів і Чубар. Кандидатами, тобто заступниками членів ЦК ВКП(б) вибрано 67. Між ними від КП(б)У є такі: Картвелішвілі Лаврентій, один із секретарів КП(б)У, Якір, Клименко, Кривицький і Кісельов.

До Центральної Ревізійної Комісії вибрано 13 членів. Між ними не видно ні одного замітнішого члена КП(б)У. До Центральної Контрольної Комісії вибрано 187 членів. Головою ЦКК став Орджокінідзе. До президії Центральної Контрольної Комісії вибрано 25 членів, між ними є такі члени КП(б)У: Затонський, Розенман і Покровський. Секретарями партколеґії ЦКК стали: Ярославський і Шкірятов.

Членами **Політичного Бюра** (найвищої інстанції у ВКП(б)) вибрані: **Ворошилов, Каганович, Калінін, Кіров, Косіор, Куйбишев, Молотов, Риков, Рудзутак і Сталін.** Кандидатами в члени Політбюра стали: Мікоян, Чубар, Петровський, Андреєв, Сирцов.

Секретарями ЦК ВКП(б) вибрані: Бауман, Каганович, Молотов, Постишев, Сталін. **Ґенеральним секретарем ВКП(б) став, очевидно, і на далі Сталін.**

Релігійна боротьба в Індії.

Англійська преса подає, що в м. Мименсінгу буддисти у кількости 200 осіб напали на магометан і спричинили велику бійку, в якій згинуло 15 гіндусів. Поліція арештувала 53 буддистів. В томуж місті магометани напали на дім багатого купця буддиста і вбили його та поранили жінку й діти того купця.

У 25-ліття Національного Музею.

Моя консерваційна робота в Національному Музею.

Я займаюся консерваціею і відчищуванням давніх ікон в Національному Музею. Свою роботу люблю. Люблю тому, що хоча не творю нічого сама, але приємно мені працювати біля творів рідного мистецтва та своєю працею запобігати дальшій руїні цих цінних памяток. Свідомість цього дає велике моральне вдоволення. Ще ціннішою стає для такого робітника праця тому, що вона відбувається в самому Музеї, який мені видається великим варстатом, або мистецькою лябораторією, якої кожний відділ потребує робочих рук. Ми тут, у Музеї, заходимося біля того, щоби літами нагромаджений матеріял привести до порядку, щоби можна було показати все зібране в музеї усім тим, що цікавляться плодами творчости рідного народа. Мені видається, що свої й чужі можуть чимало побачити на музейних памятках і переконатися, що ми також уміємо цінити скарби своєї минувшини, що їх витворив сам із себе зі своєї мистецької душі український нарід.

Ще перед світовою війною я перебувала довший час за границею. Тут я залюбки оглядала гордощі Европи — світові музеї мистецтва — і тоді вже зрозуміла велике їх значіння у вихованні молоді. По музеях я навчилася ширше і глибше розуміти духово — культурний рівень тої нації, яка їх створила. Між іншими я запримітила, що в будні дні оглядають музеї приїзжі чужинці, а в неділю або державні свята музеї просто таки переповнені своїми, особливо молодю і робітниками. — По повороті до дому, до Київа, я сама стала прихилятися до таких річей, на які — щиро признаюся — раніше я не звертала уваги, та стала цінити те, що недавно ще не мало в моїх очах вартости.

Тоді то я стала цікавитися старинними речами і виробами народнього мистецтва і набрала охоти сама збірати дещо: килими, шкло, кераміку, різьблене дерево, тощо. Ця моя збірка більше ста старинних килимів переховувалася підчас світової війни в домі проф. Дмитра Антоновича. Тут то в його домі я вперше познайомилася з директором Нац. Музею Свєнціцьким. Директор оглядав мою збірку килимів і виразив бажання набути декілька для Нац. Музею у Львові, про який я тільки те одно знала, що його основав митрополит Шептицький.

У 1918 р. я виїхала вперше до Галичини. Тут то я довідалася, що з моїх килимів 40 штук „націоналізовано“ ріжними київськими музеями, а решту розібрали люди. Після кількох літ бідування на селі на Поділлі я дібралася до Львова і тут звернулася до знайомого дир. Нац. Музею. Протягом кількох літ я радо сповняла ріжні доручення, які він мені давав, бо всі вони були звязані з Музеєм: літом доглядала за музеєм і за музейним складом у „маленькому музейчикові“; з наємним робітником виносила з підземних пивниць на двір для провітрювання і чищення ікони, а є їх там сила! Робила кілька партій рисунків з українських килимів, бо ще замолоду трохи вчилась рисувати, а за границею вчилася різьбарства. І коли я виповняла ті ріжні поручення директора музею, то дивилася на співробітників музею як на „щасливців“, та на жаль себе не рахувала здібною для тих ділянок музейної праці.

Але раз застала я в музею п. Музикову за консерваціею і відчищуванням ікон. Ця праця мені дуже подобалась: вона була теж зовсім доступна мені. Я звернулася до директора з просьбою дати мені яку-небудь роботу в Музею. Тоді він предложив мені вивчитися консерваціі ікон. Я дуже зраділа і просила п. Музикову, як фахову силу, помогти мені. П. Музикова пішла

С. ГАЙДУЧОК.

Урывок з мандрівки.

(Докінчення.)

І не счулися ми, як забовдурів на ліво від нас Ілемський Ґорґан, а від нього вибігли нагими, неприступними хребтами й верхами Аршиці. Обшарпані вітрами, на біло вимиті зливами пригадують мені тих три роки над Сочею. І стає тужно. От так, ще раз поглянути на Санто, Ґабріеле, Фетті гріб — що зїли найкращі літа. Колись їх проклиналося вишуканими словами серба чи італійця а нині вони є любими споминами. Так і жду, що побачу блиски шрапнелів, затрясуть 50 кґ. міни верхами до основ, зашумлять мотори літаків.

На хвилинку заясніли спомини, і погасли. Аршиці окутуються мряками і вона стелиться за верх ілемського „запортка“, тож мерщій манджаємо дальше, що ще до вечора опинитися під Сиванею в веснарці.

Здоганяють нас ґазди Лолина. Спішать на неділю в полонини оглянути коні і вівці. Розбалакуємося з одним із ґаздів — Михайлом Шершенем. Оповідає свої придабашки з медведями, хвалить мої „зубаки“. Сам носив такі на італійському фронті. І так незамітно звертаємо до коланшньої колиби.

— Ось тут є яма в камінних і пастух бачив „крокодиля“ — каже.

А-ди — кажемо — якжеж отой крокодиль виглядав?

— Таки справді, молодий ще. Голова така як у кота з вусами. Пастух стрілив до нього і він назад втік до ями.

Бємося в здогадах, що це за „крокодиль“, не можемо вигадати. Верхи в мряці і сутінку зовсім посчезали. Доходимо до потока Шумливого. Валить вниз навпрямці тай урвав „пішок“ (стежку).

Шершень злазить; міряю оком глибину урвища скачу.

Услужливий ґазда хоче мені допомогти — у воздусі ловить за руки. Мало що не лежу в потоці. Мої товариші мають неабияку забаву. Їм уже не допомагає та не може зрозуміти, як так можна скакати.

Вже темно й ми біля веснарки. Примітивна в порівнанні до гуцульських, до того отверта для вітрів.

Закурюємо папіроску мира й приязни. Пємо овече молоко з глечика, що з роду не вмивався. Правник замкнув очі і пє. Ромкове бонґу ще більш затіснює приязнь. Хвалять, що такої „моцної“ в їхньому селі не дістане.

Йде жвава гутірка. Є пацифісти, є і дуже войовничі між ними. Держимо язик за зубами, бо одного звуть Тисяком і я враз пригадав собі якусь темну історію, в якій згадувалося особу гуцула того імени. До того з їх натяків пізнати, що не один перстень чи годинник дістався їм на памятку в рр. 1919—21.

Шершень хвалить собі навіть італійський полон, але не може забути й служби в польському війську.

— Стою на варті в ночі коло маґазину — каже. — Щось іде й дзеленькає. Ого, думаю, певне маґазин йде отвирати. — „Стуй!“ — а воно нічо. Я ще раз „Стуй!“ — а воно дальше дзвонить. Я тоді грим! Збіглася варта, шукають, а то пес пана хорунжого лежить — ані не гавкнув. Так медаликами дзвонив. Ой мав я за того пса; його пан хорунжий дуже любив! До рапорту мене ставили. Дивувався пан майор, що в ночі, а так добре я вцілив.

В переповненій веснарці перекуняли ми ніч. Раз мерзли то вставали і гасили духоту жентицею, бо ватра нерівномірно палахкотіла.

Цілу ніч щось кумкало несамовито десь недалеко в низу.

Ранком питаю: „Як то так високо під Сиванею жаби“?

— Ні, то „котел“ так грає, відповідає гуцул, що від часу тої ночі, яку ми перевели під „Запортком“, зарікся в своїм життю виходити на полонину. Думав, що вже його душу пірве.

Гляджу вниз і розумію, що це за котел грає. Три яри сходяться в одному місці і справді творять наче котел. З трьох сторін збігаються в ньому три вітри і стогнуть. А небо вияснилося цілком.

Перед нами в цілій первісній красі Аршиці, Ґрофа, Паренки, Мшана. Сріблом миґтять потічки, темніє жерепар.

Верхи і верхи перед нами. Біліють ґрехотами, кругами, узбіччами. Поліжевцеві кітли стрімко падуть в низ. Ще віками Шумливий буде рвати стежки, а Молода ріка буде гуляти, як на весіллю.

Про Сиваню не питаємо, чому так зветься. Наглядно бачимо, що її „цекоти“ покриті тими самими мохами, що Сивуля, Синяк. Звідси то й назва.

Відчуваємо зле проспану ніч, тож правцюємо на яр річки Мшани, аби ще за той день добитися в Підлюте. Входимо в яр і не шукаємо стежки, бо хтож би її промостив?

Незабаром ми в границях нашого церковного князівства. Якось бадьоріше стає на серці. Перед нами безкраї, дикі, суворі й поважні простори, а це все українське.

Входите, наче в окрему державу. Стрімко йдемо вниз. Зразу по шовковій полонинській траві, де далі по цекотах чимраз нижче. І ту є хованці. Потічок, що плив біля нас, ховається під ґрехотами і затих під ними.

Натрапляємо на розбиту ризу і йдемо нею. Паду щось тричі. А гуцул з Зелениці під Добошанкою хвалив мене добрим „ходаком“. Бо бачив мене, як іду під гору, а не бачив „відворотної медалі“.

Ми вже долі.

З одного боку стіни Сивані, з другого Мшани. Що за первісна краса! Її ледви чи в Альпах стрінете. Пером не опишеш, треба бути й очима бачити та душею переживати.

Переносимося думками в ті часи, як на склонах лежали ледівці, — сліди морен ще й нині видко.

Потоком доходимо до Мшани ріки. Що

на зустріч мойому бажанню і почалася наука. А по 4-ьох місяцях я вже самостійно стала працювати, щаслива, що найшла роботу в такій установі як цей осередок української культури.

Софія Паращукова.

Диктатура в Німеччині.

На останнім засіданні німецького парляменту промовляв соціялдемократ д-р Брайтшайд, який заявив, що § 48 (про диктатуру) може бути введений тільки тоді, колиб держава була загрожена. Його промову переривали національні соціялісти та німецькі націонали викриками: „Німеччина вже загрожена через таких, як ви!“ Комуністичний посол д-р Енде виголосив довшу агітаційну промову. Всі спроби довести до компромісу між соціялістами і націоналістами у справі утворення більшости, закінчились невдатно. Тільки соціялдемократи найшли деяке зрозуміння з урядовими партіями у справі безробіття і забезпечення хорих робітників, але з часом і соціялдемократи дістали відповідь, що їх вимоги не можуть бути підставою для переговорів, таким чином усякі переговори партії зірвані. Надії на вирішення пекучих справ при помочі парляменту і надії на утворення більшости упали і президент Німеччини надав канцлерові Брінінґові повновласть зробити вжиток із § 48. Ходять слухи, що на випадок сильного спротиву партії проти § 48, парлямент буде розвязаний. А покищо Брінінг опираючись на § 48, має повновласть зреалізувати свій плян реформи фінансів, не оглядаючись на парлямент. Німецький парляментаризм переживає дуже поважну крізу: лівиця заповідає „боротьбу на ножі“ проти Брінінга, а правиця приняла „диктаторський § 48“ з ентузіязмом. Пропасть між лівицею і правицею збільшилася і це може мати для Німеччини дуже поважні наслідки.

Конґрес професійних союзів у Штокгольмі.

У Штокгольмі закінчився конґрес робітничих професійних союзів, у якому взяло участь 140 делеґатів із 21 держав. Цікаве те, що в цьому конґресі взяли участь представники Єгипту, Індії та Японії, цебто тих країв, які досі беззастережно були підчинені III. московському інтернаціоналові. Соціялістична преса вважає цей конгрес побідою амстердамського інтернаціоналу над московським. Між іншим на цьому конґресі ухвалено перенести робітничий інтернаціонал з Амстердаму до Берліна.

хвилини захоплює нас щось нового, чи скельний обрив, чи водопад, а то й трясовиння. Почуваємо себе щасливішими, як малі діти. Ось ми вже при кінці залізнички, що везе сюди з Осмолоди.

Непокоїть мене думка, що культура вдирається в цю святиню природи. Вже в Людвиківці чули ми про плян повести автомобілеву дорогу Правичем на Осмолоду.

Аж до самої гаївки над Мшаною, де зливається з Молодою, повнісінько альпейських видів. То потічок паде срібною лентою з висоти трицяти метрів вниз (можливо, що лише по зливах), то десь високо на обриві судорожно держиться самітно смерічка, як людина в житті. А то цілі лявіни камінюк залягають корито ріки.

А Молода по зливі розгулялася; ту і там зривала кусень доріжки. На те й Молодою зветься.

Доходимо до Осмолоди. Напроти нас ґраничар. Провірює перепустки в пригothing

Це додає нам гумору. Чи не з гаївки повідомили Осмолоду, тож вийшов нам назустріч.

Стрічаємо літників з Осмолоди і жаль нам стає, що приковані вони до одного місця.

Назву Осмолоди поясню собі зовсім на свій лад. Хтось сказав: „Ось Молода“, бо тут впадає вона в Лімницю і звідси то назва оселі.

Зірваний міст на Лімниці, чотири кільометри вигідної дороги й ми опинюємося в „паці“ новиків, в Підлютім, тай робимо одноденний відпочинок.

А потім Сивуля, Добошанка, Синяк, пасмо Чорногори, долина Чорного Черемошу і Косів.

І нині всі три згадуємо слова батька німецької руханки Яна зперед 100 літ: „Keiu Berg scheint hoch und steil, wenn er erst erklommen, keine Mühseligkeit hart, wenn sie überstanden, und keine Tagereise lang, wenn sie erst zurückgelegt“. (Ніяка гора не висока і стрімка, коли знялись на неї, жадна втома важка, коли перемогли її, та ніякий шлях не довгий, коли він пройдений).

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дрімаючий купецький ґеній.

Писав я свого часу, що українці, народ без купецького змислу; потім кілька разів відкликував сказане, а нині ще раз відкликую. Історія, яку розповів мені один з редакційних гостей, доказує, що в нашім народі дрімає купецький ґеній. Треба його (ґеній, не народ!) тільки розбудити, а задивує всіх шахраїв світа від англійців почавши.

Оповідання редакційного гостя:

„До Львова, вважаєте, я рідко коли їзджу. Але все таки час до часу треба. Відвідаєш декого, довідаєшся дечого, купиш дещо і забавишся денеде. Ось, наприклад, і тепер. Мав справунки поробити: собі, жінці й дітям, а крім того кортіло й вашу редакцію відвідати (хоч так викрикаєте на редакційних гостей!) і... трохи розглянутися по людях (хоч ніби я вже жонатий, дітвористий і тяжкі тепер часи!). Жінка не дуже вдоволена, як я їду до Львова. Каже: „Тобі треба конче Львова, купи в нашім місточку!“ Не все, кажу, любцю, можна купити в нашім місточку. „Наприклад?!“ — питає і вже зла. Возьмім, дитинко, тобі на шляфрок!? Тоді вона мякне, махне рукою і я їду.

Але найважнішою справою моєї поїздки до Львова був годинник. Нині, знаєте, без годинника як без ніг: ні кроку. А моя цибуля ходила якийсь час добре, а врешті взяла і затялася — ані руш. Носив до годинникаря, він ніби щось крутив, щось направляв, а вкінці каже: „Положіть його під трамвай, або продайте на вагу!“

Треба, думаю поїхати до Львова і купити новий.

Їду. Цибулю взяв на всякий випадок, може хоч за золотого продам. Але вона, дай їй Боже здоровля, стара, а вірна. Служила ще мому батькові, потім мені, а на кінці ще й у пригоді стала.

Послухайте як то було.

Маю у Львові знайомого, який ще в хлопячих літах захорував на якусь годинникарську хоробу. Купить годинник, поносить його дватри місяці і вже його продає, або міняє.

— Чому ти позбувся тамтого годинника? — питаю нераз здибавшись.

— Зле ходив. Спізнявся мінуту на тиждень.

— Треба було реґулювати.

— Не помагало. Якась органічна хиба, або загалом був до нічого.

— А тепер, який маєш?

— „Омеґу“. Знаменитий. Чистий хронометер.

Витягнув з кишені прекрасний годинник і показав мені... Аж мене за серце стиснуло, такий гарний. От, думаю, відкупитиб таку красу за половину ціни.

— А ти який маєш? — питає мене приятель.

— Така собі цибуля, але маю враження, завстидалаб твою „Омеґу“.

— Що-о-о? Завстидалаб, кажеш? Ану заложімся.

— Заложімся.

— За що?

— За свинячу з капустою і три великі.

— Але пільзнери!

— Добре.

— Ходи — каже він — до Даєвського. Там за виставою є хронометер. Накрутимо після нього і завтра в цій самій годині сконтролюємо.

— Добре.

Була саме пята година. Відчинив я верхну коперту, накрутив сказівки, а мій приятель на своїм тільки крутть — і вже має.

Розійшлися ми.

Пожди, думаю, приятелю дорогий, чия возьме. Як там твій іде — не знаю, але що мій стоятиме на тій самій годині — на те присягну.

Зійшлись ми другого дня. Ждемо на пяту годину і тоді годинники на верх. Мій як утяв — стоїть на пятій, а в мого приятеля бракує пів мінути.

Лихий же він був тоді, як жандарм. Мало своїм годинником до землі не кинув. Але я його стримав.

— Пощо, кажу, маєш кидати ним до землі. Продай мені. Ми на провінції не потребуємо таких дуже точних годинників.

Продав за пів ціни.

А вечером, як ми сиділи при третім „великім“, він ще не міг з дива вийти.

— Як це можливе, щоби така ординарна цибуля ліпше ходила від нової „Омеґи“.

— Зовсім можливе. Моя цибуля за цілий рік не спізниться ні на секунду. А знаєш чому?!

— ??

— Бо не йде. Хочеш, накручу на десяту і на других вакаціях сконтролюємо...

— — — — — — — —

Нехай мені хто скаже, чи не дрімає в нас купецький ґеній!?...

Галактіон Чіпка.

Вся Україна неспокійна.

З Київа через Ригу повідомляють, що в Херсонщині появились повстанчі ватаги, які нападають на радянські державні установи і вбивають урядовців. В околиці Вапнярки повстанці висадили в повітря 2 залізничі мости через що 4 дні була перервана комунікація.

„Комуніст“ пише, що українське селянство невдоволене колективізацією і тому симпатизує з повстанцями. В Уманщині розкидано антибільшовицькі летючки із закликом бити комуністів. В Мелітополі арештовано багато інтеліґентів, а саме у звязку з якимись тайними зібраннями.

Чехословаччина про Паневропу.

На меморандум Бріяна у справі Паневропи чехословацький уряд вручив французькому послові відповідь, у якій говориться, що плян утворення Паневропи має велике значіння для вирішення справ пекучих для цілого людства. Чехословаччина відноситься до ідеї утворення Паневропи з великою симпатією. Паневропа булаб новим етапом замирення Европи й зближення держав після першої спроби, цебто утворення Союза Народів. Конфлікти і непорозуміння між державами можна буде вирішувати в рамах спільности інтересів усіх держав, в рамах Паневропи. У всякому разі, Паневропа унеможливилаб вирішування конфліктів шляхом війни і насилля. Утворення Паневропи натрапить на великі перешкоди і труднощі, але держави, переживши воєнну катастрофу, повинні доложити всіх зусиль для поборення цих перешкод. Чехословаччина візьме дуже радо участь у праці для реалізації ідеї Паневропи. Чеський уряд не вірить, щоби плян Паневропи можна було виконати одним замахом, а тільки етапами. Панєвропейська федерація повинна базуватись на рівноправности держав малих і великих та не нарушувати суверенітету жадної держави. На 11 сесії Союза Народів у Женеві повинна утворитись окрема комісія для вироблення проєкту статуту паневропейської федерації.

Ґен. Конажевський керовником мін-ства військ. справ.

Аґ. Пресова повідомила, що 14. липня підписано іменування І. віцеміністра військових справ ґен. Конажеського на становище керовника того мін-ства. Аґенція додала, що це іменування підписано на час відпустки марш. Пілсудського. Ґен. Конажеський сповняв уже подібні функції в 1928 р., коли марш. Пілсудський був у Румунії. Цим разом, як зазначує ендецька преса, справа представляється неясно. Наслідком того, що марш. Пілсудський усувається є те, що він перестає бути членом уряду, бо ґен. інспектор армії не може засідати в раді мін. Можна з того догадуватися, що йде тут про полишення президентові Мосціцькому вільної руки в справі сойму, бо з уваги на 4 умовини, що їх поставив був марш. Пілсудський соймові, порозуміння між ним і соймом виключене. Крім того звертають увагу, що справи військ. мін-ства досі полагоджував ніцем. Конажевський і так могло бути далі. Відомо було, що адм. і госп. справами армії марш. Пілсудський не займався.

Півоф. аґ. „Іскра" повідомляє, що в звязку з іменуванням ґен. Конажевського керовником мін-ства появилися в частині преси фантастичні вісти. На основі джерельних інформацій аґенція може ствердити, що ці чутки безосновні.

Ґанді проти незалежницької акції?

(АТЕ). „Дейли Телеґреф" повідомляє, нібито небаром Ганді видасть своїм прихильникам приказ перервати незалежницьку акцію. Анґлійський уряд запросить Ґандія на конференцію в справі Індії в жовтні ц. р.

Напад на робітників „Власної Хати".

Около 20 кафлярів напало на робітників, що працюють при будові „Власної Хати" при вул. Ґенінґа. Напасники побили тяжко Ст. Лоґиша і Федя Вол. Один напасник украв майстрові Рогатинському камінь до шліфування. Коли прийшла поліція напасники втекли.

Стежні листи.

(АТЕ). Віденські часописи повідомляють, що поліція розіслала стежні листи за урядовцем більшовицької торговельної місії Ів. Петровичем Самійловим. Він був ліквідатором больш.-австр. торг. Т-ва. Коли австр. ґрупа забрала свої капітали, Самойлов мав зліквідувати Т-во. Він здефравдував 25.000 дол. і 14.000 нім. марок і мав на приказ свого уряду вернутися в Москву.

Палять збіже.

(АТЕ). Більшовицькі часописи подають трівожні вісти про збіжову акцію на півдні СРРС. Госп. організації не дали досить жниварок і складів для збіжа. Колективи не всилі спрятати збіжа, бо селяни страйкують. У Київі влада замість дати колективам машини, вислала анкету із 700 питань. На Україні селяни підпалюють збіже на пні та накликають до страйку та нищення збіжа. В Дубрівнім (Чернигівщина) селяни вбили голову комуни „Побіда" Молойка.

Пожежі.

У Підпечерах (пов. Товмач) 18. липня згоріло більше ніж 40 господарств. Згоріла одна дитина, одна сильно попеклася. Згоріло теж чимало живого інвентаря. — На фільварку Попелівка біля Перемишля згоріли господарські будинки. Втрат є на кілька тисяч.

Розвязання райхстаґу.

На засіданні райхстаґу 18. липня внесення соціялістів про уневажнення податкового розпорядку, виданого на основі 48. уст. конституції, приняли 236 гол. проти 221. За внесенням голосували соц. демократи, комуністи, гітлерівці та більшість нім.-нац. фракції. Після оголошення висліду голосування канц. Брюнінґ відчитав декрет про розвязання райхстаґу. Вислід голосування залежав від становища нім.-нац. фракції. Переговори між канцл. Брюнінґом і Ґуґенберґом не вдалися. Ґуґенберґ домагався скріплення правого крила в кабінеті та зірвання соц. коаліції в пруськім уряді. Зате нім.-націоналісти голосували би за відкиненням внесення соц. демократів. Канцл. Брюнінґ відкинув такі умовини.

Коли будуть вибори?

Бюро Вольфа повідомляє, що речинець виборів до нового райхстаґу визначать на 14. вересня 1930. Тому що райхстаґ мусить зібратися 30 днів після виборів, то перше засідання відбулося би в половині жовтня.

„Вестмарк".

Нач. управа Штальгельму повідомляє, що в промисл. окрузі Надренії утворився краєвий союз Штальгельму під назв. Вестмарк. Союз цей матиме 8 дільницевих орґанізацій з відповідною кількістю льокальних ґруп.

Самогубство анґлійського віцеконсуля.

У Марсилії виловили з моря валізку з біллям, портфелем і трохи ґрішми, фотоґрафію та записку: „Я відбираю собі життя". Ствердили, що це річи анґлійського віцеконсуля в Марсилії, якого шукали надармо вже кілька днів.

НОВИНКИ

— **Літом у гори.** Інформуйтеся: Купелеве заведення Зелемянка п. Гребенів коло Сколього. Горячі купелі сірчано-йодові у лазничках. 2388 17—30

— **Фотоґраф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59-60.** 1545

— **Робітня футер Юліяна Глушевського перенесена на вул. Коперника 16.** 2296 15-?

— **Львівська хроніка.** Зиґмунт Бабій набив палицею В. Матієва і зате Бабія арештували. — На товаровій стації вибухла пожежа, яку скоро погашено. — У хлібі з пекарні Таерлього при вул. Кондукторській ч. 16 найдено хробака і таргана і ті покупці, які не люблять хліба з хробаками повідомили про те поліцію, Такі самі сотворіння найдено в хлібі з пекарні „Зерно" при вул. Замковій. — Візник Освальд Гінрат зі Замарстинова не любить автомобілів зате, що вони роблять йому конкуренцію і тому віхав на автомобіль д-ра Сельцера і ушкодив його, за що візника арештували.

— **Хто ще не відвідав склепу Дель-Ка щоби купити обув підчас літньої випродажі по казково знижених цінах, той сам себе кривдить. Користай, бо час випродажі є ограничений.**

— **Покидають комуністичну партію.** Бувший редактор комуністичної „Карпатської Правди" в Ужгороді Осип Бойчук покинув ряди комуністичної партії й оголосив у пресі, що досвід кількох літ праці примушує його змінити політичні переконання й перейти в національний табор. Очевидно, теперішні редактори „Карпатської Правди" гостро нападають на ред. Бойчука, закидаючи, що він покинув комуністів тому, бо просидівши кілька місяців за комунізм у вязниці, боїться нових переслідувань. Але можна мати надію, що і ці редактори „К. П." колись підуть слідами ред. Бойчука.

— **Під колесами поїзду.** Дня 15. ц. м. на залізничій лінії Станиславів—Галич кинулась під поїзд 26-літня жидівка Льоля Зайнвейнд зі Станиславова. Вона згинула на місці. Причиною самогубства нервовий розстрій.

— **Невідома самовбивниця.** Казимир Хрівський ідучи біля Стрийського кладовища у Львові недалеко кадетської школи, побачив трупа молодої, дуже елеґантно одягненої жінки з інтеліґентних кругів. В руці тримала вона револьвер а рана на чолі і окривавлене лице доказували, що тут мається до діла із самовбивством. У торбинці самовбивниці найдено залізничий білет з Перемишля до Львова і твір Ремарка „На заході нічого нового". Як називається самовбивниця, ніхто не знає.

— **В Коломиї повісили двох бандитів.** Як ми вже писали коротко в попереднім числі, в Коломиї виконано присуд кари смерти на особах Івана та Ілька Ґордійчуків. Іван Ґордійчук займався бандитизмом ще в Америці в Шікаґо, а вернувши до дому, разом з Ільком нападав у снятинському повіті на богатих громадян і вбив кілька осіб. Тому, що просьба про помилування була відкинена, в середу споваджено до Коломиї ката і двох помічників. Обидвох Ґордійчуків споваджено до спільної келії, де трибунал оголосив їм, що присуд буде виконаний в 5. годині рано. Іван Ґордійчук попросив дозволити йому бачитись зі сестрою та дати йому папіросів, що і сталося, потім Іван висповідався та запричащався. Ілько Ґордійчук не хотів висповідатися, не приняв священика і все повторяв: „Робіть зі мною, що хочете". Ніч перед смертю обидва спали спокійно. Коли вранці їх збудили, Іван Ґордійчук довго боровся з катом і кликав: „Люди добрі, я нічого не винен". Кат і помічники силою наложили на нього мотуз і повісили. Ілько Ґордійчук не хотів сам вийти з келії і кричав: „Я сам на шибеницю не піду". Його звязали і винесли на руках під шибеницю. Тут зрезиґновано покорився долі і спокійно пішов на смерть.

— **Хто був першим українським еміґрантом в Америці.** Із Січового Базару „Сурма" в Ню Йорку, пишуть: Денис Голод, з Порт Джервис, Н. Дж., один з найстарших еміґрантів до Америки, в Америці вже 43 роки. Походить з Горлицького повіту. Як приїхав до Джерзі Ситі, то застав там тільки 3 краянів, а це: Павла Хиляка із села Луг, Василя Млинарика із Ждині і Киприяна Квочку зі села Смерековець. А в Ню Йорку, де тепер є більше як 30 тисяч українців, то було 5 лемківських дівчат. Як дівчата сюди дістались, то він того не знає, але як прийшов сюди перший іміґрант Киприян Квочка, то знає, бо він був 12 літ в австрійському війську і там чув від німців, що є якась Америка, а що був досить заможний, то вибувши у війську, рішився відшукати ту Америку. Коли відїздив зі Смерековця, то всі люди плакали за ним і відпроваджали як на другий світ. Киприян Квочка був перший еміґрант, котрий показав дорогу більше як міліонові українців до Америки.

— **І той замало лівий.** Польський комуніст поет, Бруно Ясенський, написавши твори „Спалюю Париж", „Слово про Якуба Шелю" та декілька досить талановитих віршів у дусі комуністичної ідеольоґії, тішився великою прихильністю комуністичних вожаків. Його іменували

(Продовження новинок на стор. 6.)

керівником культурної секції для польських національних меншин у СРСР і жив собі чоловік непогано. Але в останньому часі радянська преса і марксівські критики почали проти Бруна Ясенського гостру кампанію, закидаючи йому, що він так само як Горкий, Хвильовий, та багато інших письменників, віддалився у своїх творах від комуністичної ідеольоґії. Преса пише, що Бруно Ясенський буде усунений з посади керівника культурної секції польських меншин.

— **Дух Конан Дойля.** Померший недавно англійський письменник Конан Дойль за життя цікавився спіритизмом та свойому приятелеві Максонові, редакторові з Парижа обіцював, що як помре, то явиться йому як дух. Тепер цей Максон зорганізував спіритистичний сеанс і ніби то Конан Дойль справді говорив через медіюм такі слова: „Рожі... Тут багато гарних рож. Щастя тут і спокій. пізнаю тут своїх приятелів". Англійські спіритисти говорили з Конан Дойлем і його дух начеб то говорив їм, що він тепер є на третій зорі своєї мандрівки, що шукає свого сина, який згинув на війні та що йому там зовсім добре поводиться.

— **Мав досить еміґрації.** Син відомого російського політика й публіциста Петра Струве, втомившись 10 літним скитанням на еміґрації, вступив до монастиря в Югославії, шукаючи там тиші і спокою для своєї душі. Констатнин Струве прибрав імя Сави. У цьому монастирі Струве буде найінтеліґентнішим монахом: він укінчив фільософію і теольоґію в Гайдельберґу та православну академію в Парижі.

„Кві про Кво" і „Морське Око" дають в суботу 19. ц. м. і в неділю 20. ц. м. дві вистави при участи гумориста Вальтера, співачки Карлінської, Рильської, Кухарського й інших. Вистави в салі кіна „Кольосей", а білети можна вже дістати в касі кіна „Коперник".

— **У Шікаґо почав виходити новий український тижневик п. з. „Україна"**, яку редаґують д-р Володимир Сіменович та інжинір Степан Куропась. Перше число присвятило видавництво для вшанування ювилею відомого і заслуженого українського громадянина д-ра Сіменовича, з Шікаго, з нагоди його 70-літніх уродин.

— **Висвячення нового українського священика в Америці.** Дня 19. червня відбулось висвячення у священичий стан укінченого богослова Василя Чорного в церкві св. Арх. Михаїла в громаді Ольґа, Манітоба, Канада. Висвячення доконав Преосвящений Василь Ладика, епископ канадійських католиків.

— **Бирд постарівся.** Ґазети пишуть, що за два роки важкого життя на ледах під бігуном, Бирд сильно постарівся. Він говорить, що найбільше постаріла його щоденна журба під бігуном, бо він був свідомий, яку має перед народом велику відвічальність за успіх або невдачу виправи. Він виїхав з Америки неначе молодий хлопець, а вернувся немов старцем.

— **Український банк у Шікаго.** „Україна" повідомляє, що вже куплено площу на Український Державний Банк у Шікаґо. Там побудують великий дім. На долі крім банку буде склеп, а далі буде простора саля на вистави. Будова вже швидко почнеться.

— **Машинові кріси при нападі на банк.** В Уілмарі (стейт Мінесота) 5 бандитів напало на тамошній банк і отворили пальбу із машинових крісів і револьверів. Серед урядовців і клієнтів спричинився переполох. Дві жінки були ранені. Бандити забрали 35.000 дол. і втекли далі відстрілюючися.

— **Стріли в судовій салі.** В Темешварі відбувалась судова розправа проти надзірної ради збанкротованого банку. Коли директор банку Опрея почув, що прокуратор промовляє проти нього некорисно для його справи, зденервований обвинувачений вихопив з кишені револьвер і стріляв до прокуратора і до предсідника трибуналу. Прокуратор сховався під стіл, предсідник утік, а куля ранила тільки одного протоколянта. Після цього обвинувачений випив фляшку отрути і опинився в шпиталі.

— **Інтернаціональний конґрес психічної гиґієни.** У Вашингтоні розпочався перший інтернаціональний конґрес психічної гиґієни. Конґрес відбувається під протекторатом президента Злуч. Держав. На конґресі заступлено 53 держави, при участи 4.000 осіб. Між учасниками богато визначних вчених цілого світа. Досі виголошено реферати з ділянки опіки над духовим розвитком молоді, кримінольоґії, психопатольоґії, евґеніки, про поліпшення духового стану раси, про техніку духової праці і т. д. Реферати відбуваються паралельно з фільмовими виставами на подібні теми.

— **Струмінська Ольга** одержала дипльом на Вищій Школі для закордонної торговлі у Львові. 2497

— **Таблетки Тоґаль** є успішним середником при ревматичних терпіннях, подаґрі, черевних болях і болях голови, міґрені та ґрипі. Незвичайне поводження і поширення Тоґалю пояснюється незвичайними вислідами, які осягнули лікарі і клініки в приписуванні того середника. Тоґаль здержує громадження мочової соли. 1924

— **Радикальне усування веснянок та утроблянь** пліям спричиняє богато клопоту в добі, коли надходять спеки. Правда, що для богато осіб великою жертвою є зрікатися сонячних купелів, бо вони бояться зогидити лице. На жаль, виявилося, що більшість сильно захвалюваних препаратів або зовсім не дає наслідків, або спричиняє на лици неприємні шкірні виприски. — Серед усіх фабричних марок, що є в обігу, заслуговують на спеціяльне вирізнення препарати аптикаря **Лешніцера**, уживані від десятків літ; виявилося, що вони є найрадикальніші і зовсім нешкідливі і зєднали собі загальне признання.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. ц. м.: масло експортове 4·50 зол.; десерове 4·40 зол.; літра молока 25 сотиків; літра сметани 1·40 зол.; копа яєць 5·60 до 5·90 зол.

Подяка.

Провидіння Боже покликало дня 25 червня 1930 до себе Нашу Найдорожчу Маму й Бабцю **Юлію з Глодзінських Чепіль** в 59 р. життя. Опечалені по тій болючій втраті, спішимо зложити отсею дорогою як найщирішу подяку: Високопреподобному о. Мітратові Ол. Базюкові, що зволили своєю присутністю звеличити похоронні богослуження. Впр. о. Деканові В. Стернюкові, що мимо тяжкої недуги приїхав відправити парастас над тілом Помершої. Впр. ОО. Сусідам: Ів. Божейкові, Ол. Міжському, Ів. Клішеві, А. Бандері та М. Волошинському за участь в похоронах. З окрема Впр. оо: М. Сеневі за надгробне слово та Д. Кузикові за уділення св. Тайн і заосмотрення Покійної на дорогу у вічність. Вп. П. Жизневським, нач. гром. Стецькові, провізорам церковним та Братству за поміч в похоронах, а всім Присутнім за участь в похоронному обряді, щире Спасибіг.

Поршна, дня 8. липня 1930. — Ольга донька, о. Евген Возняк зять, Маруся і Любка, внуки. 2496

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.